

EURÓPAI ADATVÉDELMI BIZTOS

Az európai adatvédelmi biztos véleménye a polgári és kereskedelmi ügyekben a határokon átnyúló követelésbehajtás megkönnyítése érdekében ideiglenes számlázárolást elrendelő európai végzés létrehozásáról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre irányuló javaslatról

(2011/C 373/03)

AZ EURÓPAI ADATVÉDELMI BIZTOS,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre, és különösen annak 16. cikkére,

tekintettel az Európai Unió Alapjogi Chartájára, és különösen annak 7. és 8. cikkére,

tekintettel a személyes adatok feldolgozása vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló, 1995. október 24-i 95/46/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvre ⁽¹⁾,

tekintettel a személyes adatok közösségi intézmények és szervek által történő feldolgozása tekintetében az egyének védelméről, valamint az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló 45/2001/EK rendelet ⁽²⁾ 28. cikkének (2) bekezdése szerinti véleménykérésre,

ELFOGADTA A KÖVETKEZŐ VÉLEMÉNYT:

I. BEVEZETÉS

2011. július 25-én a Bizottság elfogadta a polgári és kereskedelmi ügyekben a határokon átnyúló követelésbehajtás megkönnyítése érdekében ideiglenes számlázárolást elrendelő európai végzés (a továbbiakban: számlázárolási végzés) létrehozásáról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre irányuló javaslatot ⁽³⁾.
- A javaslatot a 45/2001/EK rendelet 28. cikkének (2) bekezdésével összhangban elfogadásának napján elküldték az európai adatvédelmi biztosnak. A javaslat elfogadását megelőzően informális egyeztetésre került sor az európai adatvédelmi biztossal. Az európai adatvédelmi biztos üdvözölte ezt az informális egyeztetést, és meglepedéssel veszi tudomásul, hogy csaknem minden észrevételét figyelembe vették a javaslat végleges formájának kialakításakor.

⁽¹⁾ HL L 281., 1995.11.23., 31. o.

⁽²⁾ HL L 8., 2001.1.12., 1. o.

⁽³⁾ Lásd: COM(2011) 445 végleges.

- Ebben a véleményben az európai adatvédelmi biztos röviden ismerteti és elemzi a javaslat adatvédelmi vonatkozásait.

II. A JAVASLAT ADATVÉDELMI VONATKOZÁSAI

II.1. A javasolt rendelet szerinti adatfeldolgozási tevékenységek

- A javasolt rendelet biztosítási intézkedésre vonatkozó európai eljárást hoz létre, amely lehetővé fogja tenni a hitelező (a „kérelmező”) számára, hogy ideiglenes számlázárolást elrendelő európai végzéshez (a továbbiakban: számlázárolási végzés) jusson, amely megakadályozza az adós (a „kérelmezett”) Európai Unión belüli bankszámláján tartott pénzeszközök átutalását vagy felvételét. A javaslat célja, hogy javítson a jelenlegi helyzeten, amelyben a „terhes, hosszadalmas és költséges” eljárások miatt az adósok könnyen kivédhetik a végrehajtási intézkedéseket pénzüik egyik tagállamban lévő bankszámláról egy másik tagállamban lévőre történő gyors átutalásával ⁽⁴⁾.
- A rendeletjavaslat értelmében a személyes adatokat különböző módokon dolgozzák fel és különböző szereplők között továbbítják azokat. A javaslat különbséget tesz két helyzet között. Az első eset az, amikor a kérelmező a számlázárolási végzést a bírósági eljárás megindítása előtt kéri, vagy ha a bírósági határozatot, perbeli egyezséget vagy közokiratot a végrehajtás helye szerinti tagállamban még nem nyilvánítottak végrehajthatóvá ⁽⁵⁾. A másik eset az, amikor a számlázárolási végzést azután kérik, ha a kérelmező már végrehajtható bírósági határozattal, perbeli egyezséggel vagy közokirattal rendelkezik.
- Az első esetben a kérelmező és a kérelmezett személyes adatait (személyazonosító adatok, a kérelmezett bankszámlájának adatai, a vonatkozó körülmények leírása és a vonatkozó bizonyíték) a kérelmező átadja annak a nemzeti bíróságnak, ahol az alkalmazandó joghatósági szabályok szerint az ügy érdemében az eljárást meg kell indítani. A kérelmet a javaslat I. mellékletében található formanyomtatványon kell benyújtani (lásd a javaslat 8. cikkét).

⁽⁴⁾ Lásd a javaslat indokolását, 4. oldal.

⁽⁵⁾ A „közokirat” fogalmát a javaslat 4. cikkének (11) bekezdése határozza meg: „valamely tagállamban hivatalosan közokiratként kiállított vagy bejegyzett irat, amelynek közhitelessége: a) az aláírásra és az irat tartalmára vonatkozik; és b) valamely hatóság vagy erre feljogosított bármely más szerv által nyert megállapítást”.

7. A második esetben a kérelmező a kérelmezett személyes adatait (személyazonosító adatok, a kérelmezett bankszámlájának adatai, valamint a bírósági határozat, perbeli egyezség vagy közokirat másolata) megküldi az ítéletet vagy a perbeli egyezséget meghozó bíróságnak, vagy – közokirat esetén – a közokirat kiállítás helye szerinti tagállam illetékes hatóságának, vagy közvetlenül a végrehajtás helye szerinti tagállam illetékes hatóságának. A kérelmet a javaslat I. mellékletében található formanyomtatványon kell benyújtani (lásd a 15. cikket).
8. Mindkét esetben a kérelmezőnek meg kell adnia a kérelmezettre és bankszámlájára vagy bankszámláira vonatkozó összes ahhoz szükséges adatot, hogy a bank(ok) kétséget kizáróan azonosíthassa (azonosíthassák) a kérelmezettet és számláját (számláit) (lásd a javaslat 16. cikkét). Természetes személyek esetén idetartozik a kérelmezett teljes neve, a bank neve, a bankszámlaszám (vagy bankszámlaszámok), a kérelmezett teljes címe és születésének ideje vagy nemzeti személyazonosító száma vagy útlevélszáma. Mindez az I. mellékletben található formanyomtatványban is szerepel (lásd az I. melléklet 4.7. pontját). A formanyomtatványon nem kötelezőként megjelölt adat például a kérelmezett telefonszáma és e-mail címe (lásd az I. melléklet 3. pontját).
9. A javaslat 17. cikke értelmében, ha a kérelmező nem rendelkezik a kérelmezett számlájára vonatkozó információkkal, kérheti, hogy a végrehajtás helye szerinti tagállam illetékes hatósága szerezze be a szükséges információkat. Erre irányuló kérését a számlazárolási végzés iránti kérelemben kell megtennie. A kérelemnek tartalmaznia kell „a kérelmező rendelkezésére álló, a kérelmezettre és bankszámláira vonatkozó valamennyi információt” (lásd a 17. cikk (1) és (2) bekezdését). A bíróság vagy a kibocsátó hatóság kibocsátja a számlazárolási végzést és továbbítja a végrehajtás helye szerinti tagállam illetékes hatóságának, amely „a végrehajtás helye szerinti tagállamban rendelkezésre álló valamennyi megfelelő és ésszerű eszközt felhasznál az [...] információk beszerzésére” (17. cikk (3) és (4) bekezdés). Az információk beszerzésének módszere a következők egyike lehet: a területükön lévő összes bank kötelezése annak közlésére, hogy a kérelmezett vezet-e náluk számlát, valamint az illetékes hatóság betekintési lehetősége, amennyiben ezek az információk hatóságok vagy közigazgatási szervek nyilvántartásaiban találhatóak vagy egyéb módon rendelkezésükre állnak (17. cikk (5) bekezdés).
10. A 17. cikk (6) bekezdése hangsúlyozza, hogy a 17. cikk (4) bekezdésében említett információknak „megfelelőnek kell lenniük a kérelmezett számlájának vagy számláinak azonosítására, a tárgyhoz tartozónak kell lenniük, nem lehetnek túlzottan részletesek és az alábbiakra kell korlátozódnuk: a) a kérelmezett címe; b) a kérelmezett számláját vagy számláit vezető bank vagy bankok; c) a kérelmezett számlaszáma vagy számlaszámait”.
11. A javaslat számos rendelkezése magával vonja az információk – többek között a személyes információk – határokon átnyúló cseréjét. Ami a számlazárolási végzésnek a bíróságtól vagy a kibocsátó hatóságtól a végrehajtás helye szerinti tagállam illetékes hatóságához való továbbítását illeti, ez a javaslat II. mellékletében meghatározott formanyomtatvány használatával történik (lásd a javaslat 21. és 24. cikkét). Ez a formanyomtatvány kevesebb adatot foglal magában a kérelmezettől, mivel nem tér ki a kérelmezett születési idejére, nemzeti személyazonosító számára, útlevélszáma, telefonszáma vagy e-mail címére. A javasolt rendeletben leírt különböző lépések alapján ennek az lehet az oka, hogy a kérelmezett számlaszámát (számlaszámait) már minden kétséget kizáróan meghatározták, vagy ezt az információt még be kell szereznie a végrehajtás helye szerinti tagállam illetékes hatóságának, a javaslat 17. cikke alapján.
12. A 20. cikk a bíróságok közötti kommunikációval és együttműködéssel foglalkozik. Az ügy valamennyi vonatkozó körülményével kapcsolatban az információk igénylése történhet közvetlenül vagy a 2001/470/EK határozattal⁽¹⁾ létrehozott, polgári és kereskedelmi ügyekben illetékes Európai Igazságügyi Hálózat kapcsolattartó pontjain keresztül.
13. A bank a számlazárolási végzés kézhezvételétől számított 3 munkanapon belül a javaslat III. mellékletében szereplő formanyomtatványon értesíti a végrehajtás helye szerinti tagállam illetékes hatóságát és a kérelmezőt (lásd a 27. cikket). Ezen a formanyomtatványon ugyanazokat az adatokat kell megadni a kérelmezettől, mint a II. mellékletben foglalt formanyomtatvány esetében. A 27. cikk (3) bekezdése értelmében a bank a nyilatkozatát biztonságos elektronikus kommunikációs eszközzel továbbíthatja.

II.2. Adatvédelmi követelmények

14. A rendeletjavaslat által érintett különböző személyesadatfeldolgozási tevékenységeket az adatvédelmi szabályok megfelelő betartásával kell végezni, a 95/46/EK irányelvben és az azt végrehajtó nemzeti jogszabályban foglaltakkal összhangban. Az európai adatvédelmi biztos örömmel látja, hogy a javaslat (21) preambulumbekzdése és 46. cikkének (3) bekezdése ezt hangsúlyozza. Az európai adatvédelmi biztos ezenkívül örvendetesnek tartja, hogy a javaslat (20) preambulumbekzdése hivatkozik az Európai Unió Alapjogi Chartájának 7. és 8. cikkére.
15. A kérelmezővel és a kérelmezettel kapcsolatos egyes információk nélkülözhetetlenek a számlazárolási végzés megfelelő működéséhez. Az adatvédelmi szabályok megkövetelik, hogy csak arányos és ténylegesen szükséges információkat használjanak fel. Az európai adatvédelmi biztos örömmel látja, hogy a jelenlegi javaslat alkalmazásában a Bizottság komolyan mérlegelte a személyes adatok feldolgozásának arányosságát és szükségességét.

⁽¹⁾ HL L 174., 2001.6.27., 25. o.

16. Ezt legjobban a javaslat 8., 15. és 16. cikkében, valamint a mellékletekben előírt személyes adatok korlátozott listája szemlélteti. Az európai adatvédelmi biztos elégedetten veszi tudomásul, hogy a személyes adatok mennyisége csökken a különböző mellékletekben, amelyek a számlázárolási végzéssel kapcsolatos eljárás különböző lépéseit követik. Az európai adatvédelmi biztosnak általánosságban nincs oka azt hinni, hogy az előírt adatok meghaladják a rendeletjavaslat alkalmazásához szükséges mértéket. E tekintetben az európai adatvédelmi biztosnak csak két további észrevétele van.
17. Az első a kérelmező laccímadataihoz kapcsolódik a rendeletjavaslat mellékleteiben. A javaslat 25. cikke értelmében a számlázárolási végzést kézbesíteni kell a kérelmezettnek, mindazon iratokkal együtt, amelyeket a bírósághoz vagy illetékes hatósághoz a végzés kibocsátása érdekében benyújtottak, ami a jelek szerint magában foglalja az I., a II. és a III. mellékletben előírt információkat. A jelek szerint a kérelmező nem kérheti, hogy a laccímére vonatkozó adatokat töröljék a különböző dokumentumokból, mielőtt azokat elküldik a kérelmezettnek. Mivel előfordulhatnak olyan körülmények, amikor a kérelmező laccímadatainak a kérelmezett előtt való felfedése magában hordozhatja azt a veszélyt, hogy a kérelmezett a bírósági eljáráson kívül nyomást gyakorol a kérelmezőre, az európai adatvédelmi biztos azt javasolja a jogalkotónak, hogy a 25. cikkbe foglalja bele, hogy a kérelmező kérheti ezen adatok törlését a kérelmezett rendelkezésére bocsátott információkból.
18. A másik észrevétel az I. mellékletben nem kötelezőként megjelölt adatokkal kapcsolatban (telefonszám és e-mail cím). Amennyiben ezeket az információkat olyan adatoknak tekintik, amelyek felhasználhatók abban az esetben, ha a kérelmezett egyéb elérhetőségei nem állnak rendelkezésre, ezt egyértelművé kell tenni. Máskülönben semmi sem indokolja ezen adatmezők megtartását.
19. Azt, hogy a Bizottság e javaslat alkalmazásában mennyire komoly kérdésnek tekintette a személyes adatok feldolgozásának arányosságát és szükségességét, még jobban szemlélteti, hogy a javaslat a 16. cikkben és a 17. cikk (1) és (6) bekezdésében kifejezetten hivatkozik a szükségesség elvére. A 16. cikkben szerepel a kérelmezett azonosításához „szükséges” összes adat, a 17. cikk (1) bekezdése „szükséges” információkat említ, a 17. cikk (6) bekezdése pedig megismétli a 95/46/EK irányelv 6. cikke (1) bekezdése c) pontjának megfogalmazását, amely szerint az adatoknak helyesnek és lényegesnek kell lenniük, és nem lehetnek túlzott mértékűek. Az európai adatvédelmi biztos elégedett ezekkel a rendelkezésekkel, mivel egyértelművé teszik, hogy a személyes adatok gyűjtését a szükségesség elvével összhangban kell végezni. Mindazonáltal a 17. cikk felvet néhány kérdést.
20. A 17. cikk (2) bekezdése értelmében a kérelmezőnek biztosítania kell „a kérelmező rendelkezésére álló, a kérelmezettre és bankszámláira vonatkozó valamennyi információt”. Ez tág megfogalmazás, amely alapján a kérelmezettre vonatkozó mindenféle információ továbbításra kerülhet. A rendelkezés nem fogalmazza meg egyértelműen, hogy ezek csak olyan információk lehetnek, amelyek a kérelmezett azonosításához, illetve bankszámlájának (vagy bankszámláinak) meghatározásához szükségesek. Az európai adatvédelmi biztos javasolja e korlátozás beépítését a 17. cikk (2) bekezdésébe.
21. A 17. cikk (4) bekezdésében a „rendelkezésre álló valamennyi megfelelő és ésszerű” eszközre való hivatkozás olyan vizsgálati módszereket is jelenthet, amelyek súlyosan megsértik a kérelmezett magánélethez való jogát. A 17. cikk (5) bekezdésével együtt olvasva azonban világossá válik, hogy ezek az eszközök arra a két módszerre korlátozódnak, amelyekkel e vélemény 9. pontja is foglalkozik. Mindazonáltal az illetékes hatóság rendelkezésére álló eszközök alkalmazási körével kapcsolatos mindenféle félreértés elkerülése érdekében az európai adatvédelmi biztos azt javasolja a jogalkotó számára, hogy mérlegelje a „rendelkezésre álló valamennyi megfelelő és ésszerű eszközt” kifejezésnek „az (5) bekezdésben említett két módszer egyikét” kifejezéssel való felváltását.
22. Ami a 17. cikk (5) bekezdésének b) pontjában említett két módszert illeti, a másodikkal kapcsolatban az európai adatvédelmi biztosnak kérdései merültek fel. Ez a módszer az illetékes hatóság betekintési lehetőségével kapcsolatos, amennyiben ezek az információk hatóságok vagy közigazgatási szervek nyilvántartásaiban találhatóak vagy egyéb módon rendelkezésükre állnak. A javaslat I. melléklete említést tesz „létező, nyilvános nyilvántartásokról” (lásd az I. melléklet 4. pontját). Az egyértelműség érdekében ki kell fejezni, hogy mit is jelent pontosan a javaslat 17. cikke (5) bekezdésének b) pontja. Hangsúlyozni kell, hogy nem csak a gyűjtött információknak kell szükségesnek lennie a rendeletjavaslat alkalmazásában; az adatgyűjtési módszereknek is összhangban kell lenniük a szükségesség és az arányosság elvével.
23. Ami az adatoknak a különböző érintettek közötti, határon átnyúló továbbítását illeti, ezzel kapcsolatban az európai adatvédelmi biztos adatvédelmi szempontból nem lát különösebb problémát. Mindössze a javaslat 27. cikkének (3) bekezdése igényel némi további figyelmet. Ez a bekezdés előírja, hogy a bank a nyilatkozatát biztonságos elektronikus kommunikációs eszközzel továbbíthatja (a III. mellékletben található formanyomtatvány használatával). A „továbbíthatja” szót használják, mivel az elektronikus eszközök használata a nyilatkozat rendes, postai úton történő továbbításának alternatív lehetősége. Ez a III. mellékletből következik. A 27. cikk (3) bekezdése lehetővé kívánja tenni a bankok számára az elektronikus kommunikációs eszközök alkalmazását, de csak akkor, ha azok biztonságosak. Az európai adatvédelmi biztos azt javasolja a jogalkotónak, hogy tegye egyértelművé ezt a rendelkezést, mivel a jelenlegi szöveg úgy is értelmezhető, mintha a biztonságos eszköz használata opcionális lenne. A 27. cikk (3) bekezdését az alábbi mondat válthatná fel: „A bank a nyilatkozatát biztonságos elektronikus kommunikációs eszközzel továbbíthatja, amennyiben ezek az eszközök a 95/46/EK irányelv 16. és 17. cikkének megfelelően biztonságosnak tekinthetők.”

III. KÖVETKEZTETÉS

24. Az európai adatvédelmi biztos örömmel fogadja mindazokat az erőfeszítéseket, amelyeket a javasolt számlázási végzés kapcsán felmerült különböző adatvédelmi szempontoknak való megfelelés érdekében tettek. Különösen értékeli a szükségesség elvének alkalmazását, illetve az elvre való hivatkozásokat. Mindazonáltal az európai adatvédelmi biztos úgy véli, hogy a rendeletjavaslatban további hasznos változtatásokra és helyenként pontosításra van szükség. Az európai adatvédelmi biztos a következő ajánlásokat teszi:

- mérlegeljék azon lehetőség beépítését a 25. cikkbe, hogy a kérelmező kérhesse a lakcímeire vonatkozó adatok törlését a kérelmezett rendelkezésére bocsátott dokumentumokból,
- töröljék az I. mellékletből a nem kötelezőként megjelölt adatokat (a kérelmezett telefonszáma és e-mail címe), amennyiben azok valós szükségessége nem bizonyított,
- a 17. cikk (2) bekezdése értelmében a kérelmező által biztosított adatokat korlátozzák arra, ami a kérelmezett azonosításához, illetve bankszámlájának (vagy bankszámláinak) meghatározásához szükséges,

- mérlegeljék a 17. cikk (4) bekezdésében foglalt „rendelkezésre álló valamennyi megfelelő és ésszerű eszközt” kifejezésnek „az (5) bekezdésben említett két módszer egyikét” kifejezéssel való felváltását,
- fejtsék ki, mit jelent pontosan a 17. cikk (5) bekezdésének b) pontjában említett „létező, nyilvános nyilván tartások” kifejezés,
- az alábbi módon fogalmazzák át a 27. cikk (3) bekezdésének szövegét: „A bank a nyilatkozatát biztonságos elektronikus kommunikációs eszközzel továbbíthatja, amennyiben ezek az eszközök a 95/46/EK irányelv 16. és 17. cikkének megfelelően biztonságosnak tekinthetők.”

Kelt Brüsszelben, 2011. október 13-án.

Giovanni BUTTARELLI
az európai adatvédelmi biztos helyettese